

REFORMÁTUS KÁNTOR

Szerkeszti: Bódiss Tamás,
a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalában

Az istentisztelet megújulásáért Áttekintés a Liturgiai Bizottság munkájáról

A kárpát-medencei egyháztesteket egyesítő, hivatalosan 2009. május 22-én létrejött Magyar Református Egyház már jóval korábban, az előkészítő konzultációk idején —2004. május 17–18-án— elhatározta, hogy közös istentiszteleti rendtartás megalkotására Liturgiai Bizottságot hív életre. Alapelvként a liturgia-uniformizálás kényszerétől mentes, tisztázott teológiai elvek szerint kidolgozott liturgiai példatár elkészítésének terve fogalmazódott meg.

A 2008-tól kezdődött tényleges munkában a bizottság tagjai: *Fekete Károly* (elnök), *Görözdí Zsolt*, *Kádár Ferenc*, *Kelemen Attila*, *Kocsev Miklós*, *Szűcs Ferenc*, *Zalatnay István* és *Zán Fábián Sándor*. Meghívott tagként vesz részt a munkában *Bódiss Tamás*, *Fekete Csaba*, valamint *Pap Ferenc*.

A bizottság céljait és vizsgálódásainak irányát a *Confessio* 2008/2. tematikus száma mutatta be, majd 2009 tavaszára elkészült egy széles körű megvitatásra szánt, az istentiszteleti megújulás teológiai alapelveit tartalmazó kiadvány *Reformátusok a kegyelem trónusánál* címmel. (Ennek egyházzenére vonatkozó részét lapunk XVII/1. száma közölte a 105–108. oldalakon.)

A vitaindító gondolatokhoz számos presbiter, gyülekezeti tag, lelkipásztor, teológiai hallgató szólott hozzá, de a megvitatást követően véleményüket fejezték ki egyházi testületek és szervezetek is. Ez utóbbiak közül a Presbiteri Szövetséggel, a Bibliaszövetséggel és az új zenei irányzatokat képviselő Sófárhangelő Közhasznú Egyesület képviselőivel a bizottság külön-külön is egyeztetett, 2011. szeptember 22–23-án pedig Berekfürdőn összegző jelleggel Liturgiai Konferenciára került sor, ahol 36 kárpát-medencei egyházmegye képviseltette magát küldöttekkel. Még 2010 őszen a Liturgiai Bizottság az anyaországi Zsinat által abban az évben életre hívott Énekeskönyvi Bizottsággal is találkozott a célok és a munkák összehangolása végett.

A 2012. március 8-án tartott üléssel kezdődött el a *Liturgiai példatár* szövegállományának gyűjtése az egyházi év időszakaihoz tartozó azon teológiai témák és kulcsfogalmak számbavételével, melyeknek a liturgiai elemekben is kifejezésre kell jutniuk. Ezzel a bizottság az egyházi évkörhöz igazodást is hangsúlyozni kívánja.

A 2014. február 20-án Budapesten megtartott ülésen az elnök örömmel ismertette *Demeter József* és *Balázsné Kiss Csilla*, a Romániai Református Egyház Zsinata által megbízott liturgiai bizottság vezetői levelét, amelyben a saját bizottságuk nevében együttműködési szándékukat jelezték, „hogy a továbbiakban megfelelő és helyes lépéseket teheünk az *Új Ágendáskönyv* megszületéséhez. Szeretnénk együttműködni a magyarországi liturgiai bizottsággal, illetve szeretnénk hozzájárulni a kárpát-medencei liturgiai megújulás és egység megvalósításához.” Az erdélyi bizottság hosszú évek munkájával kidolgozott és az erdélyi, valamint a partiumi sajátosságoknak megfelelően elkészített egy agenda-tervezetét, a végső zsinati betérjesztés előtt mégis úgy döntöttek, hogy kezdeményezik a két bizottság közös tanácskozását. A március 6-ra összehívott nagyváradai értekezleten kiderült, hogy valós esély van az erdélyi és az anyaországi liturgiai egység megteremtésére a vasárnap délelőtti sákramentumos istentisztelettel kapcsolatban, amelyből vissza lehet bontani az egyszerűbb istentiszteleti formákat, ezért az egyeztetéseket további üléseken folytatták. A két bizottság azt is természetesnek tartotta, hogy az új ágendában jelen legyenek azok az erdélyi szertartási szokások, amelyek az anyaországban már, illetve még nincsenek. A romániai bizottság történelmi döntést hozott, amikor nyilvánította, hogy a saját zsinatuk elé egy közösen kidolgozott vasárnap délelőtti rendet terjeszt be a korábbi helyett, s az agenda többi fejezete tekintetében is egyeztet a két bizottság a továbbiakban.

Az istentiszteleti rendtartás új elemeit —pl. bűnvallás-kegyelemhirdetés, kettős lekió, hálaadás a sákramentumokért— és azok lehetséges zenei megvalósítását bemutatva szerveződött 2014 folyamán több ünnepi istentisztelet (Egység Fesztivál/Debrecen, Világtalálkozó/Sepsiszentgyörgy, Zsinati Cikluszáró/Budapest), legutóbb pedig június 24-én a Kálvin téri templomban a Generális Konvent budapesti közgyűlésén tartott ünnepi istentisztelet zajlott e liturgia szerint. Ez utóbbi alkalommal a Generális Konvent közgyűlése elfogadta, hogy 2015 adventjére készüljön egy liturgikus összeállítás a négy adventi vasárnapra úrvacsorás és úrvacsora nélküli istentiszteleti renddel. A bizottság vállalja, hogy kapcsolatot tart olyan gyülekezetekkel, ahol a presbitérium felhatalmazásával kipróbálják az adventi időszakra készített istentiszteleti anyagot. A liturgiai rend október 15-ig elkészül, november 15-ig a bizottság tagjai három-négy helyszínen előkészítő értekezletet tartanak, majd tervek szerint az adventi időszakot követően; 2016. január-februárjában konferencia összegzi és értékeli ki a tapasztalatokat.

A bizottság 2014. és 2015. évi jelentése alapján Bódiss Tamás